

ZDRAVSTVENO STANJE DVEH SKUPIN DELAVCEV V ČGP DELO NA PODLAGI OBDOBNIH ZDRAVSTVENIH PREGLEDOV

Bronka Kavčič

UDK/UDC 616-07-057

HEALTH PROFILE OF TWO GROUPS OF THE DELO PRINTING AND PUBLISHING ESTABLISHMENT WORKERS, ASSESSED BY PERIODIC MEDICAL EXAMINATIONS

DESKRIPTORJI: *medicina dela, zdravstveni pregledi obdobji; zdravstveno stanje*

DESCRIPTORS: *occupational medicine; periodic medical examinations; health status*

IZVLEČEK – V obratni ambulanti ČGP Delo smo obravnavali zdravstveno stanje 33 delavcev – moških v TOZD Grafična priprava in 52 delavcev – moških v TOZD DS Grafična, ki so bili v drugem polletju 1984 in v začetku leta 1985 na obdobjih zdravstvenih pregledih. Pogostnost obolenja obeh skupin se ne razlikuje, izstopajo okvare vida in zvišan krvni tlak, od rizičnih faktorjev pa se pojavljajo še kajenje, prekomerna telesna teža in alkoholizem. Pri večini delavcev je zdravstveno stanje ocenjeno v mejah normale, brez statistično pomembnih razlik med obema skupinama. Za boljše varovanje zdravja, življenja in delovne zmogljivosti delavcev predlagamo vsestransko varstvo pri delu, predvsem aktivno zdravstveno varstvo.

ABSTRACT – An assessment was made of the health of 33 male workers employed in the »Grafična« division and 52 male workers working in the »Grafična priprava« division who underwent periodic medical examinations in the firm's outpatient clinic in the second half of 1984 and the first half of 1985. There were no differences in the morbidity rate between both groups. Impaired vision and elevated blood pressure were the most prevailing disorders in the workers studied. The most frequent risk factors were cigarette smoking, obesity and alcoholism. The health of the majority of individuals was found to be within normal limits, without statistically significant differences between the groups. The author stresses the need for comprehensive occupational safety protection, especially for active health care, aimed at the protection of life, promotion of health and improvement of the working capacity of workers.

Uvod

1. *Opredelitev problema:* Zdravstveno varstvo delavcev zajema dejavnost, ukrepe in akcije za izboljšanje, utrjevanje in ohranjanje zdravja, zmanjševanje in preprečevanje obolenj ter prezgodnje invalidnosti, zgodnje odkrivanje in hitro ter uspešno zdravljenje bolezni, še posebej bolezni v zvezi z delom, ter skrbi za popolno rehabilitacijo poškodovanih in obolelih.

Ena izmed pomembnih nalog aktivnega zdravstvenega varstva so tudi preventivni zdravstveni pregledi delavcev. Opravljamo jih na podlagi Pravilnika o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev (Ur. list SRS št. 33/71). Preventivni zdravstveni pregledi delavcev so namenjeni pravočasnemu in zgodnjemu odkrivanju bolezni delavcev, ocenjuje se njihova delovna zmogljivost in preprečuje invalidnost posameznika in tudi celotne skupine. Med preventivne zdravstvene preglede sodijo tudi obdobji zdravstveni pregledi.

Namen obdobjnih zdravstvenih pregledov je ugotavljanje, če je zdravstveno stanje oziroma zmogljivost posameznih organskih sistemov še takšno, kot je bilo ob predhodnem pregledu, ali je že prišlo do spremembe. Ugotoviti je treba, če so okvare takšne, da še omogočajo opravljanje določenih del in nalog.

2. *Predstavitev delovne organizacije:* Delovna organizacija ČGP Delo, Ljubljana, Titova 35, ima v 11 temeljnih organizacijah zaposlenih približno 2500 delavcev, od katerih jih je na območju Ljubljane zaposlenih 2000.

V obratni ambulanti ČGP Delo smo v letu 1984 med drugimi preventivnimi zdravstvenimi pregledi opravljali tudi obdobjne zdravstvene preglede delavcev dveh skupin:

– **prva skupina** so delavci, ki so zaposleni v TOZD Grafična priprava. Skupno število zaposlenih je 254, v oddelku, kjer delajo delavci s svincem pa je zaposlenih 42 delavcev. Ta oddelek se deli glede na tehnologijo stavljenja v oddelek strojne stavniče in ročne stavniče.

Strojna stavniča: Pri strojnem stavljenju se na enem delu stavnega stroja topi svinčeva legura, iz katere izhlapevajo strupene svinčeve pare, ki prehajajo v delovno atmosfero. V nevarnosti so stavci in čistilci strojev. Pri tipkanju se iz litine vlivajo črke, ki sestavljajo tekste. Delo poteka na polavtomatskem stroju, kjer delavec ročno pritiska na tastaturo, ki je vezana z deponijo črk. Ko se vrsta napolni, se transportira v vlivavno glavo, kjer pridejo matrice v stik z litino, ki je pretežno iz svinca in segreta na 280°C. Delo strojnega stavca je sedeče, s prisilno držo in obremenitvijo zgornjih ekstremitet. Zahteva stalno psihično koncentracijo; od čutil je najbolj obremenjen vid. Režim dela si delavec določa sam, zato ima med delom lahko več neorganiziranih odmorov. Strojno stavljenje s svincem uporabljajo danes samo še za tiskanje tujih, zahtevnejših revij in knjig.

V ta oddelek sodi še delovno mesto vlivanje svinčevih palic oziroma litine. Rabljene, neuporabne tiskarske forme in črke pretopijo v topilnici, kjer izdelujejo svinčeve palice, ki jih uporabljajo za strojno stavljenje. K delu sodi tudi razkladanje in nakladanje odlivkov ter palic pri peči.

Ročna stavniča: V tem oddelku stavci ročno zlagajo črko za črko, včasih uporabljajo tudi pincete. Delavec pri delu pretežno stoji, psihični napor pri delu se odraža večinoma v natančnosti dela, ker je treba stalno kombinirati polnika s klišerji in postavljenimi stavki, da pride do zaželenega formata tiskarske forme.

Obremenjen je vid na bližino; zahteva se posebna sposobnost vizualne predstave in ocene stavka v zrcalni sliki. Potrebno je natančno prebrati poskusni odtis in kontrolirati pravilno razporeditev stavkov. V delovnem okolju so delavci izpostavljeni svinčevemu prahu, ki je med črkovnim materialom in nastaja tudi pri rezanju in brušenju forme. Zaradi stika s svincem (prijemanje z rokami) in ob nepravilni osebni higieni rok obstaja možnost intoksikacije.

– **Druga skupina** so delavci, ki so zaposleni v TOZD DS Grafika – vzdrževanje. Skupno število delavcev v tem oddelku je 54. Delavci opravljajo vsa vzdrževalna dela v celotni delovni organizaciji in opravljajo dela: v mehanični delavnici, v mehanični delavnici v rotaciji, v mizarski delavnici, v remontni in električni delavnici, vzdržujejo zgradbe in delajo na oddelku elektronike, v telefonski delavnici, na oddelku brusilnice nožev in v skladišču rezervnih delov.

3. *Domneve*: Na zdravstveno stanje delavcev vplivajo poleg starosti, socialno-ekonomskih razmer in razvad tudi pogoji dela. Domnevamo:

- da je pogostnost okvar zdravja v TOZD DS Grafika večja kot v TOZD Grafična priprava (zaradi višje starosti);
- glede na večje napore za oči v TOZD Grafična priprava so okvare vida (refrakcijske anomalije) bolj pogoste v TOZD Grafična priprava kot v TOZD Grafika;
- zaradi prisilne telesne drže v TOZD Grafična priprava je obolenost gibal pogostejša kot pri delavcih TOZD DS Grafika;
- okvare sluha so pri delavcih TOZD DS Grafika bolj pogoste kot v TOZD Grafična priprava.

4. *Namen in cilj naloge*: Namen naloge je prikazati oceno zdravstvenega stanja dveh skupin delavcev na podlagi obdobjnih zdravstvenih pregledov, okvar zdravja ter ocene zdravstvenega stanja in delovne zmožnosti z ozirom na različne delovne pogoje.

Cilj naloge je prispevati k boljšemu varovanju zdravja, delovne zmožnosti, k zdravemu načinu življenja delavcev in boljšemu zdravstvenemu varstvu.

Material in metode

V času od 24. 4. 1984 do 23. 11. 1984 smo pregledali 33 delavcev TOZD Grafična priprava in to samo moške.

V času od 29. 8. 1984 do 16. 1. 1985 smo pregledali 54 delavcev TOZD DS Grafika, 52 moških, 2 ženski pa v poročilu nismo upoštevali.

Obdobjne zdravstvene preglede sta opravljali specialistka medicine dela, ki opravlja delo v obratni ambulanti dvakrat tedensko, in višja medicinska sestra, ki je zaposlena v ČGP Delo v DSSS.

Obseg in vsebina obdobjnih zdravstvenih pregledov obeh skupin delavcev je določila specialistka medicine dela na podlagi Pravilnika o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev (Ur. list SRS št. 33/71), na podlagi Družbenega dogovora o načelih ter kriterijih in osnovah postopka za določanje delovnih mest, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem (Ur. list SRS št. 25/74), in na podlagi ogleda delovnih mest.

Pri obeh skupinah pregledanih delavcev smo opravili:

- družinsko, socialno, delovno in osebno anamnezo;
- klinični pregled z biometrijo (telesna teža, višina, idealna telesna teža po Demolleju);
- rentgenogram prsnih organov;
- spirometrijo (po potrebi);
- EKG;
- testiranje vidnih funkcij na aparatu R7;
- ADG;
- laboratorijske preiskave;

SR, L, Hb, E (za delavce TOZD Grafična priprava dodatno še: RTC, BPE, D-Dalk v periferni krvi, Pb v periferni krvi);

urin: albumen, sladkor, urobilinogen, bilirubin, sediment (za delavce TOZD Grafična priprava dodatno še: D-Dalk v 24-urnem urinu).

Po potrebi smo opravili še dodatne laboratorijske preiskave (biokemične) in de-

lavce napotili na dodatne specialistične preglede.

Kot vir podatkov smo uporabili preventivni zdravstveni karton delavcev.

Podatke smo obdelali po metodah parametrijske in neparametrijske statistike.

Rezultati in razprava

Skupno je bilo pregledanih 85 delavcev, in sicer 33 delavcev TOZD Grafična priprava in 52 delavcev TOZD DS Grafika.

1. *Starost* (tabela 1): Povprečna starost pregledanih delavcev je bila 36,60 let. Delavci TOZD DS Grafika so statistično pomembno starejši (39,25) od delavcev TOZD Grafična priprava (32,40 let).

2. *Skupna delovna doba* (tabela 2): Skupna delovna doba znaša 16,15 let. Med obema skupinama obstaja razlika, ki pa statistično ni pomembna.

Tabela 1: Starost delavcev

Starost (v letih)	TOZD Grafična priprava		TOZD DS Grafika		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%
16-20	1	3,03	1	1,92	2	2,35
21-25	7	21,21	5	9,62	12	14,12
26-30	5	15,15	6	11,54	11	12,94
31-35	8	24,24	7	13,46	15	17,65
36-40	8	24,24	12	23,08	20	23,53
41-45	3	9,10	6	11,54	9	10,59
46-50	-	-	3	5,77	3	3,53
51-55	1	3,03	9	17,30	10	11,76
56-60	-	-	3	5,77	3	3,53
Skupaj	33	100,00	52	100,00	85	100,00
	$\bar{x}$ =	32,40	$\bar{x}$ =	39,25	$\bar{x}$ =	36,60
	δ =	7,75	δ =	13,5	δ =	10,25
	KV % =	23,91	KV % =	34,39	KV % =	28,00

Tabela 2: Skupna delovna doba

Skupna delovna doba (v letih)	TOZD Grafična priprava		TOZD DS Grafika		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%
0-5	7	21,21	8	15,38	15	17,64
6-10	2	6,06	6	11,54	8	9,42
11-15	10	30,30	10	19,23	20	23,53
16-20	7	21,21	11	21,16	18	21,17
21-25	5	15,16	3	5,77	8	9,42
26-30	2	6,06	6	11,54	8	9,42
31-35	-	-	7	13,46	7	8,23
36 in več	-	-	1	1,92	1	1,17
Skupaj	33	100,00	52	100,00	85	100,00
	$\bar{x}$ =	14,1	$\bar{x}$ =	17,55	$\bar{x}$ =	16,15
	δ =	7,55	δ =	10,25	δ =	9,30
	KV % =	53,54	KV % =	58,40	KV % =	57,58
					t =	1,666
					p >	0,05

Tabela 3: Delovna doba na tem delovnem mestu

Delovna doba na sedanjem del. mestu (v letih)	TOZD Grafična priprava		TOZD DS Grafika		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%
0-5	8	24,24	23	44,23	31	36,48
6-10	4	12,12	5	9,61	9	10,58
11-15	11	33,33	11	21,16	22	25,88
16-20	5	15,16	12	23,08	17	20,00
21-25	4	12,12	-	-	4	4,70
26-30	1	3,03	1	1,92	2	2,36
31-35	-	-	-	-	-	-
36 in več	-	-	-	-	-	-
Skupaj	33	100,00	52	100,00	85	100,00
	$\bar{x}$ =	12,40	$\bar{x}$ =	9,55	$\bar{x}$ =	10,65
	δ =	7,10	δ =	6,70	δ =	7,00
	KV % =	57,25	KV % =	70,15	KV % =	65,72
					t =	1,867
					p >	0,05

3. *Delovna doba na tem delovnem mestu* (tabela 3): Delovna doba na tem delovnem mestu znaša 10,65 let. Daljša je sicer pri delavcih TOZD Grafična priprava (12,40 let; pri delavcih TOZD DS Grafika 9,55 let), vendar razlika ni statistično pomembna.

4. *Prehranjenost* (tabela 4): 42,35 odstotkov vseh delavcev je normalno prehranjenih. Ta delež je nekoliko višji pri delavcih TOZD DS Grafika. Delež zmerno

debelih je višji v skupini TOZD DS Grafika, delež debelih pa v TOZD Grafična priprava. Razlike v prehranjenosti niso statistično pomembne.

Tabela 4: **Prehranjenost**

Prehranjenost Relativna teža	TOZD Grafična priprava		TOZD DS Grafika		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%
do 80 % podhranjeni	1	3,03	–	–	1	1,18
81–90 % suhi	5	15,16	6	11,54	11	12,94
91–110 % normalno prehranjeni	13	39,39	23	44,23	36	42,35
111–120 % zmerno debeli	8	24,24	16	30,77	24	28,23
121 % ali več debeli	6	18,18	7	13,46	13	15,30
Skupaj	33	100,00	52	100,00	85	100,00

$\chi^2 = 1,34$
 $p > 0,05$

5. *Okvare zdravja* (tabela 5): Pogostost obolevnosti ali ugotavljanje okvar zdravja znaša skupno IF = 238,82. Nekoliko več primerov je v TOZD Grafična priprava IF = 245,45 kot pri skupini TOZD DS Grafika IF = 236,61. Ta razlika ni statistično pomembna.

Pri obeh pregeledanih skupinah skupaj izstopajo predvsem:

- bolezni živčnega sistema in čutil (IF = 58,82),
- bolezni cirkulatornega sistema (IF = 45,89),
- bolezni endokrinega sistema, bolezni prehrane in metabolizma (IF = 36,47),
- bolezni gibal (IF = 36,47),
- bolezni prebavil (IF = 28,23).

Pri delavcih TOZD Grafična priprava smo ugotovili naslednje bolezni in okvare zdravja:

- refrakcijske anomalije (IF = 33,33),
- zvišan krvni tlak (IF = 27,27),
- zobna gniloba (IF = 24,24),
- razjeda na želodcu in dvanajstniku (IF = 12,12),
- nevrotične motnje (IF = 9,09);

pri delavcih TOZD DS Grafika pa:

- refrakcijske anomalije (IF = 34,61),
- zvišan krvni tlak (IF = 30,77),
- okvare sluha (IF = 23,07),
- bolezni metabolizma, endokrine bolezni in bolezni prehrane (IF = 15,38),
- ekcemi na koži (IF = 9,61),
- alkoholizem (IF = 7,69)

Po pogostosti okvar so pri obeh skupinah na prvem mestu refrakcijske anomalije, ki se dajo korigirati. Zvišan krvni tlak se pojavlja s približno enako pogostostjo

Tabela 5: Okvare zdravja ($X^2 = 167,93; p > 0,05$)

Skupina	ČGP Delo		TOZD Grafčna priprava				TOZD DS Grafika				Skupaj			
	Šifre diagnoz	Mednarodna klasifikacija	Št.	%	IF	Rang	Št.	%	IF	Rang	Št.	%	IF	Rang
I	001 – 079	Infekcijske in parazitarne bolezni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III	240 – 279	Endokrine bolezni, bolezni prehrane in metabolizma	12	14,81	36,36	IV	19	15,57	36,53	IV	31	15,27	36,47	III
		Sladkorna bolezen	-	-	-	-	1	0,82	1,02	-	1	0,50	1,17	
		Bolezni metabolizma	1	1,24	3,03	-	8	6,55	15,38	-	9	4,43	10,58	
IV	280 – 289	Bolezni krvi in krvotvornih organov	1	1,24	3,03	VIII	-	-	-	-	1	0,50	1,17	
		Anemija	1	1,24	3,03	VIII	-	-	-	-	1	0,50	1,17	
V	290 – 319	Duševne motnje	5	6,17	15,15	VI	5	4,10	9,61	VII	10	4,92	11,76	V
		Nevroze	3	3,70	9,09		1	0,82	1,92		4	1,97	4,70	
		Alkoholizem	2	2,46	6,06		4	3,27	7,69		6	2,95	7,05	
VI	320 – 389	Bolezni živčnega sistema in čutil	17	20,99	51,51	I	33	27,05	63,46	I	50	24,63	58,82	I
		Refrakcijske anomalije	11	13,58	33,33		18	14,75	34,61		29	14,28	34,11	
		Okvare sluha	3	3,70	9,09		12	9,83	23,07		15	7,39	17,64	
VII	390 – 459	Bolezni obtočil	15	18,51	45,45	III	24	19,67	46,15	II	39	19,21	45,89	II
		Zvišan krvni tlak	9	11,11	27,27		16	13,11	30,77		25	12,31	29,41	
		Krčne žile	2	2,46	6,06		3	2,45	5,77		5	2,46	5,88	
VIII	460 – 519	Bol. respirat. sistema	1	1,24	3,03	VIII	2	1,64	3,84	VIII	3	1,48	3,53	VIII
		Kronični tonsilitis	1	1,24	3,03	-	1	0,82	1,92		1	0,50	1,17	
		Kronični bronhitis	1	1,24	3,03	-	1	0,82	1,92		2	0,98	2,35	
IX	520 – 579	Bolezni prebavil	16	19,75	48,48	II	8	6,55	15,38	V	24	11,82	28,23	IV
		Zobna gniloba	8	9,88	24,24		1	0,82	1,92		9	4,43	10,58	
		Ulkus želodca in dvanajstnika	4	4,93	12,12		2	1,63	3,84		6	2,95	7,05	
X	580 – 629	Bolezni rotil in sečil	1	1,24	3,03	VIII	1	0,82	1,92	IX	2	0,99	2,36	IX
		Bolezni sečil	1	1,24	3,03		-	-	-	-	1	0,50	1,17	
XII	680 – 709	Bolezni kože in podkožnega tkiva	1	1,24	3,03	VIII	7	5,74	13,46	VI	8	3,94	9,41	VI
		Ekcemi	-	-	-	-	5	4,09	9,61		5	2,46	5,88	
		Dermatitis	-	-	-	-	1	0,82	1,92		1	0,50	1,17	
XIII	710 – 739	Bolezni gibal	9	11,11	27,27	V	22	18,04	42,30	III	31	15,27	36,47	III
		Plosko stopalo	1	1,24	3,03		-	-	-	-	1	0,50	1,17	
XVI	780 – 789	Simptomi, znaki in nedovolj definirana stanja	3	3,70	9,09	VII	1	0,82	1,92	IX	4	1,97	4,71	VII

ČGP Delo		TOZD Grafična priprava				TOZD Grafika				Skupaj			
800 – 999 XVII	Poškodbe in zastrupitve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Na delu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Izven dela	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Skupaj	81	100,00	245,45		122	100,00	234,61		203	100,00	238,82	

pri obeh skupinah. Zobna gniloba je pri delavcih TOZD Grafična priprava odraz premajhne skrbi za svoje zdravje, razjeda na želodcu in dvanajstniku je lahko tudi v zvezi z zobno gnilobo. Okvara sluha je pri delavcih TOZD DS Grafika verjetno v zvezi z delom. V skupini TOZD Grafika je delavec, ki je delal v oddelku brusilnice nožev, obolel za kožno boleznijo (ekcem na koži); ta je bila dokazana kot poklicna kožna dermatoza.

Pri skupini TOZD Grafična priprava znaki zastrupitve oziroma povečane absorpcije svinca niso bili ugotovljeni. Rezultati in ugotovitve so pripomogle k odločitvi skupne komisije (predstavniki delovne organizacije, predstavniki zdravstvene službe, predstavniki sindikata, komisije SPIZ in predstavniki Inšpektorata za delo), da delavcem, ki delajo s svincom, s 1.12.1984 preneha zavarovalna doba s povečanjem, prizna pa se le na delih in nalogah vlivalca svinca, ker ni mogoča boljša tehnična rešitev.

Tabela 6: Rizični faktorji

Rizični faktorji	TOZD Grafična priprava				TOZD DS Grafika				Skupaj			
	število	%	IF	rang	število	%	IF	rang	število	%	IF	rang
zvišan krvni tlak	9	19,57	27,27	3	16	22,86	30,76	2	25	21,55	29,41	13
trigliceridi	1	2,17	3,03	5	3	4,28	5,76	6	4	3,45	4,70	6
holesterol	—	—	—	—	5	7,14	9,61	5	5	4,31	5,88	5
krvni sladkor	—	—	—	—	1	1,43	1,92	7	1	0,86	1,17	7
kajenje	22	47,82	66,66	1	27	38,57	51,92	1	49	42,24	57,64	1
alkohol	2	4,35	6,06	4	8	11,43	15,38	4	10	8,63	11,76	4
prekomerna telesna teža	12	26,09	36,36	2	10	14,29	19,23	3	22	18,96	25,88	3
skupaj	46	100,00	139,38	—	70	100,00	134,58	—	116	100,00	136,44	—

$$X^2 = 8,65$$

$$p < 0,05$$

6. *Rizični faktorji* (tabela 6): Pogostost rizičnih faktorjev je pri obeh skupinah IF = 136,44. Ta je sicer nekoliko višji pri delavcih TOZD Grafična priprava kot pri delavcih TOZD DS Grafika, vendar razlika ni statistično pomembna. Najpogostejši rizični faktorji za obe skupini skupaj so:

- kajenje
- zvišan krvni tlak
- prekomerna telesna teža,
- alkoholizem.

7. *Ocena zdravja* (tabela 7): Pri večini pregledanih delavcev skupaj (71,76%) je bilo zdravstveno stanje ocenjeno v mejah normale. Pri manj kot četrtini pregledanih

delavcev je zdravstveno stanje ocenjeno z lažjimi okvarami. En delavec je ocenjen s težjo okvaro zdravja, pri treh pa ocene zdravstvenega stanja nismo mogli dati, ker niso dokončali zahtevanih preiskav. Pri skupini TOZD DS Grafika je delež »zdravstveno stanje v mejah normale« 75%, pri drugi skupini TOZD Grafična priprava pa 66,67%. Z lažjimi okvarami zdravja je ocenjeno več delavcev TOZD Grafična priprava od skupine delavcev TOZD DS Grafika, vendar te razlike niso statistično pomembne.

Tabela 7: Ocena zdravstvenega stanja

Ocena zdravstvenega stanja	TOZD Grafična priprava		TOZD DS Grafika		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%
v mejah normale z lažjimi okvarami	22	66,67	39	75,00	61	71,76
s težjimi okvarami	11	33,33	9	17,31	20	23,53
ocene ne moremo dati	-	-	1	1,92	1	1,18
Skupaj	33	100,00	52	100,00	85	100,00

 $X^2 = 4,937$

Tabela 8: Ocena delovne zmožnosti

Ocena delovne zmožnosti	TOZD Grafična priprava		TOZD DS Grafika		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%
zmožni z omejitvijo	33	100,00	39	75,00	72	84,70
ocene ne moremo dati	-	-	1	1,92	1	1,18
Skupaj	33	100,00	52	100,00	85	100,00

 $X^2 = 4,739$
 $p > 0,05$

8. *Ocena delovne zmožnosti* (tabela 8): Večina pregledanih delavcev skupaj (84,70%) je zmožnih za svoje delo. Med obema skupinama obstaja statistično pomembna razlika ($X^2 = 9,739$, $p < 0,05$). V skupini TOZD Grafična priprava so vsi pregledani delavci ocenjeni kot zmožni za svoje delo, pri skupini TOZD DS Grafika pa 75% pregledanih. V skupini TOZD DS Grafika je bil en delavec nezmožen za svoje delo zaradi poklicnega obolenja in so ga medtem že prerazporedili na drugo ustrezno delovno mesto, trem delavcem pa ocene delovne zmožnosti nismo mogli dati, ker niso dokončali zahtevanih preiskav.

Sklepi in predlogi

Ugotovili smo:

- da je pogostost okvar sluha pri delavcih TOZD DS Grafika veliko večja kot pri delavcih TOZD Grafična priprava;
- pogostost okvar zdravja je večja v TOZD Grafična priprava kot v TOZD DS Grafika; razlika ni statistično pomembna;
- refrakcijske anomalije so praktično enako pogosto zastopane pri obeh skupinah;
- pogostost obolenj gibal je pri skupini TOZD DS Grafika večja kot pri skupini TOZD Grafična priprava; razlika ni statistično pomembna.

Na podlagi ugotovljenih okvar zdravja predlagamo obema temeljnima organizacijama združenega dela: **vsestransko izboljšati varstvo pri delu, predvsem aktivno zdravstveno varstvo delavcev**. Zaradi natančnejše opredelitve obremenitev in škod-

ljivosti je potrebno opraviti vsaj ocenjevalno analizo in zdravstveno oceno del in nalog z upoštevanjem rezultatov, s sočasnimi ekološkimi meritvami ter na podlagi ugotovitev izboljšati delovne pogoje.

Vodstvene delavce in druge je potrebno motivirati za uvedbo **programirane rekreacije**. Posvetiti je treba večjo skrb zdravstveni vzgoji, predvsem z različnimi predavanji: o škodljivosti različnih razvad, o pomenu pravilne prehrane, o prekomerni teži itd.

LITERATURA

1. Šamu J. Aktivno zdravstveno varstvo delavcev. Zapiski s predavanj podiplomskega študija medicine dela, prometa in športa za višje zdravstvene delavce in sodelavce, letnik 1980/81, Ljubljana.
2. Anon. Posvet o aktivnem zdravstvenem varstvu delavcev (zdravstvena preventiva) in službi medicine dela v SR Sloveniji. Portorož, 1984.
3. Petz B. Osnovne statističke metode za nematematičare. SNZ: Zagreb, 1981.
4. Pravilnik o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev (Ur. list SRS, št. 33/71).
5. Družbeni dogovor o načelih ter kriterijih in osnovah postopka za določanje delovnih mest, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem (Ur. list SRS, št. 25/74).

Foto: Arhiv ZDMSS